

Sayı : B.17.0.SGB.0.10.00.00 - 610 - 3083
Konu : Soru Önergesi

24.1.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İzmir Milletvekili Sayın Prof. Dr. Hülya GÜVEN tarafından Bakanlığımıza tevcih edilen 7/11052 Esas Numaralı yazılı soru önergesine verilen cevabi yazımız, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Fatma ŞAHİN
Bakan

EK: Soru Önergesi cevabı (... sayfa)

İzmir Milletvekili Sayın Prof. Dr. Hülya GÜVEN'e Ait 7/11052 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Olarak Hazırlanan Cevap Metni

İlgili soru önergesinde;

“Ülkemizde engelli yaşamının eşitsizlikler, adaletsizlikler ve haksızlıklarla dolu olduğunu izliyoruz.

Başbakanlık Özürllüler İdaresi tarafından Devlet İstatistik Kurumu'na 2002 yılı Aralık ayında yaptırılan "Türkiye Özürllüler Araştırması"nda aşağıdaki ifadeler yer almıştır:

"Araştırma sonuçlarına göre, özürllü olan nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %12.29'dur. Buna göre ülkemizde 8.431.937 kişi özürllü olarak yaşamlarını sürdürmektedir. Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürllülerin oranı %2.58 iken (yaklaşık 1.8 milyon) süreğen hastalığı olanların oranı ise % 9.70'dir(Yaklaşık 6.6 milyon). Özürllülük sadece bu sorunu yaşayan kişiyi değil, ailesini ve yakın çevresini ekonomik, sosyal ve psikolojik olarak etkileyen bir sorundur."

Engellilikte yaşamın kişisel ve toplumsal maliyeti artmakta, kişinin sürdürülebilir yaşam sürmesi güçleşmektedir.

Engelli vatandaşlarımızın daha iyi bir yaşam düzeyine kavuşturulması Bakanlığınız sorumluluğundadır. Bunu yapmanın yollarından bir tanesi de engelli ailelerine destek olmaktan geçmektedir. Engelli birey yetiştiren ailelerde engelli bireyin aileye maliyeti normal bireylere göre artmakta, aynı zamanda, engelli bakımı ve eğitimi yine Bakanlığınız sorumluluğundaki kadın üzerine ağır maddi ve manevi sorumluluk yüklemektedir. Engelli çocuğuna eğitim verecek ve ona toplumsal hayatta üretkenlik kazandıracak okul bulamadığı için günlük zamanının neredeyse tümünü engelli çocuğuna harcayan, bu yüzden az da olsa sosyalleşme imkânı bulamayan, yarı zamanlı dahi olsa işte çalışamayan birçok kadın bulunmaktadır.

31/5/2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 45 inci maddesinin birinci fıkrası "İlköğretimlerini tamamlayan, genel ve mesleki ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumda olan ve 21 yaşından gün almamış özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak, iş ve mesleğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla resmî ve özel iş okulları açılır." şeklinde iken, 21/7/2012 tarih ve 28360 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 17 nci maddesinde getirilen değişiklik ile fıkra "İlköğretimlerini tamamlayan, genel ve mesleki ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumda olan ve 23 yaşından gün almamış özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak, iş ve mesleğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla resmî ve özel, özel eğitim mesleki eğitim merkezi (okulu) açılır." şeklinde değiştirilmiştir.

31/5/2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 46 ncı maddesinin birinci fıkrası "Zorunlu öğrenim çağı dışında kalan ve genel eğitim programlarından yararlanamayacak durumda olan özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin; temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak ve iş ve mesleğe yönelik beceriler kazandırmak amacıyla farklı konu ve sürelerde meslek kurslarının düzenlendiği resmî ve özel yaygın eğitim kurumları açılır." şeklinde iken 21/7/2012 tarih ve 28360 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 18 nci maddesinde getirilen değişiklik ile "Genel ve mesleki ortaöğretim eğitim programlarından yararlanamayacak durumda ve 23 yaşından gün almamış olan özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin; temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak ve iş ve mesleğe yönelik beceriler kazandırmak amacıyla resmî ve özel, özel eğitim iş uygulama merkezleri (okulları) açılır." şeklinde değiştirilmiştir.

2006 tarihli Yönetmeliğin 76 nci maddesinin ikinci fıkrası "İş okullarına, kayıt tarihinde 21 yaşından gün almamış bireylerin kaydı yapılır. İş eğitim merkezlerinde ise yaş kaydı aranmaz." şeklinde iken 2012 tarihli yönetmelik değişikliği ile aynı fıkra "Özel eğitim mesleki eğitim merkezleri (okullarına) ile özel eğitim iş uygulama merkezlerine (okullarına) kayıt tarihinde 23 yaşından gün almamış bireylerin kaydı yapılır." şeklinde değiştirilmiştir.

Yönetmelik değişikliği öncesi İş Eğitim Merkezlerinde üst yaş sınırı olmaksızın kayıt yaptıran özel eğitime ihtiyacı olan bireyler arasından yönetmelik değişikliği sonrasında 23 yaşından gün alanlar Özel Eğitim İş Uygulama Merkezlerine (Okullarına) kayıt yaptıramamışlar, devam eden öğrencilerin de kayıtları silinmiştir. Bu nedenle eski öğrenciler okula gittikleri zaman kabul edilmeyerek, 23 yaşını doldurdıkları için kayıtlarının silindiği, isterlerse semtlerinde bulunan Halk Eğitim Merkezleri'ne kurs için gidebilecekleri belirtilmiştir. Ancak ilçelerinde bulunan Halk Eğitim Merkezleri'ne gittiklerinde ise, eğitimi eleman ve öğretici olmadığı, yeterli teknik donanımın bulunmadığı gerekçesi nedeniyle de kabul edilmemişlerdir.

Bu nedenle genel ve mesleki ortaöğretim eğitim programlarından yararlanamayacak durumda olan özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim hakları Milli Eğitim Bakanlığınca ellerinden alınmış, bu bireyler adeta evde aileleriyle yaşama mahkûm edilmiştir. Böylece ebeveynlerin çalıştığı ve özel eğitime ihtiyacı olan engelli birey/bireyler bulunan ailelerde bireylerin tümü günlük çalışma saatleri içinde iş veya eğitim ile meşgul iken, getirilen değişiklik ile 23 yaş üstü özel eğitime ihtiyacı olan birey bundan sonra aile bünyesinde yaşamını sürdürecektir ve gün boyu engelli çocuğunu Özel Eğitim İş Uygulama Merkezine bırakabildiği için çalışan kadınlar da çocuğuna bakmak için işini bırakmak zorunda kalacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından engelli eğitime getirilen değişiklikler, Bakanlığınız sorumluluğunda bulunan kadın ve engellileri mağdur etmiştir.” ifadeleri yer almaktadır.

Bu bağlamda;

SORU 1: Genel ve mesleki ortaöğretim eğitim programlarından yararlanmayacak durumda olan özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin üst yaş sınırı aranmaksızın Özel Eğitim İş Uygulama merkezlerine (okullarına) kayıt yaptırabilmeleri ve devamlarının sağlanması gerekmez miydi? Bu okullara “23 yaşından gün almamış” olmak sınırlamasının kaldırılması için Milli Eğitim Bakanlığı yetkilileriyle çalışmalarınız olacak mıdır?

SORU 7: Ülkemizde sayısı 8 olan İş Okullarından 23 yaş üstü çocukları uzaklaştırmak yerine sayılarının artırılarak, ülkemizde yaşayan tüm zihinsel engelli çocukların katılmasını sağlamak devletin görevi değil midir?

SORU 8: “Aile ve sosyal politikalardan” sorumlu “Kadın Bakan” olarak bu sorunu nasıl çözümlemeyi düşünüyorsunuz?

CEVAP 1-7-8: Engellilerle ilgili taraf olduğumuz Birleşmiş Milletler Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme, engellilere fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın eğitim hakkı sağlanması için, eğitim sisteminin her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkânı sağlamasını öngörmektedir. Ayrıca sözleşmeye göre taraf devletler, engellilerin ayrımcılığa uğramaksızın diğerleriyle eşit bir şekilde; genel yüksekokul eğitime, mesleki eğitime, erişkin eğitime ve ömür boyu süren eğitime erişimini garanti altına almaktadır. Türkiye de bu sözleşmenin bir tarafı olarak engellilerin eğitimi konusunda bahsi geçen ilkelere uymak ve bunlar doğrultusunda düzenlemeler yapmakla mükelleftir.

Bu kapsamda 11.04.2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 30.03.2012 tarihli ve 6287 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un yürürlüğe girmesi ile birlikte, ülkemizdeki zorunlu eğitim süresi 8 yıldan 12 yıla çıkarılmış ve bu kapsamda özel eğitime ihtiyacı olan bireylere eğitim veren mevcut özel eğitim okullarının yapısında yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur.

Söz konusu düzenlemelerin yapılması amacıyla yürütülen çalışmalar doğrultusunda “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” 21.07.2012 tarihli ve 28360 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı’nca yürütülecek çalışmalarla zorunlu öğrenimini tamamlayan ya da zorunlu öğrenim çağı dışına çıkan özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin "Hayat Boyu Öğrenme" ilkeleri kapsamında sunulan yaygın eğitim hizmetlerinden daha etkin yararlanmaları sağlanacaktır. Eğitim sisteminin tüm kademelerinin bütünleştirilmiş ortamlar haline

dönüştürülmesi ve bu bireylere sunulacak hizmetlerin yaygınlaştırılması ve niteliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar Bakanlığımız ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimleri ile işbirliği içinde yürütülmektedir. Ayrıca Bakanlığımız aile danışmanlığı, engellilerin bakımı ve rehabilitasyonu ile sosyal hizmetler alanında aileler ve engellileri desteklemeye devam edecek, yeni mevzuat çalışmaları ile bu hizmetler nitelik ve nicelik olarak arttırılacaktır.

SORU 2: Zihinsel engelli çocukların eğitimi için Halk Eğitim Merkezleri eğitici ve teknik alt yapı yönünden yeterli donanımına sahip midir? Engelli çocukların ihtiyacı olan psikologlar var mıdır? Engelli çocukların bulunduğu her semtte donanımlı Halk Eğitim Merkezleri bulunmakta mıdır? Yok ise çocuklar eğitimsiz mi kalacaklardır? Sorularına Milli Eğitim Bakanlığı'ndan yanıt aramayı düşünüyor musunuz?

CEVAP 2: Aşağıda yer alan hususlarda 81 İl Valiliğine gerekli resmi talimat verilmiştir.

- Hali hazırda bu kurumlarda açılan kurslara devam eden kursiyerlerden, 23 yaşından gün almamış bireylerin, dört yıllık zorunlu öğrenime devamlarını sağlamak üzere özel eğitim iş uygulama merkezine (okuluna) kayıtlarının yapılması,
- Kursiyerlerden 23 yaşından gün alanlar ile daha büyük yaşta olanların halen kayıtlı oldukları kurs programlarını tamamlamalarının sağlanması,
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerden 23 yaş ve üzerinde olanlar için ihtiyaç duydukları alanda talep ettikleri kursların halk eğitim merkezlerince açılmasının sağlanması,
- Halk Eğitim Merkezlerince açılması öngörülen kurslarda alınması gereken tedbirler, merkezlerde eğitime erişime uygun olarak yapılması gereken fiziki ortam düzenlemeleri ile özel eğitim hizmetlerine yönelik olarak personelin mesleki yeterliklerinin arttırılması amacıyla; hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmesi için İl Millî Eğitim Müdürlüklerine teklifte bulunma gibi iş ve işlemlerin Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin 1 inci fıkrasının alt bentlerinde yer alan hükümler gereği özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından planlanması,
- Halk Eğitim Merkezlerince açılacak kurslara devam edecek bireylerin, kurs merkezlerine ücretsiz olarak taşınması işlemleri ile ilgili gerekli tüm tedbirlerin alınması.

Diğer taraftan Halk Eğitimi Merkezlerinde ihtiyaca uygun donanım bulunmaması halinde kurslar, Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 24 üncü maddesinin (ç) bendi uyarınca rehabilitasyon merkezlerinde açılabilmektedir.

Aynı Yönetmeliğin 29 uncu maddesinde yer alan; "Özel eğitim gerektiren kişileri mesleki ve teknik ile sosyal ve kültürel alanda bilgi ve beceri sahibi yapmak, onları hayata kazandırmak, üretken bireyler hâline getirmek amacıyla kurslar düzenlenir. Kursların düzenlenmesinde

ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır. Özel eğitim gerektiren kişiler için özel sınıf ve gruplar oluşturulabileceği gibi kaynaştırma yolu ile diğer kurslardan da faydalanmaları sağlanabilir. Bu bireylerin eğitim öğretim hizmetleri 31.5.2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin ilgili hükümleri doğrultusunda yürütülür." denilmekte olup bu hususlar doğrultusunda zihinsel engellilere yönelik kurslar açılabilmektedir.

Ayrıca Bakanlığımız 23 yaşından gün almış ve genel eğitim programlarının dışında kalmış engelli bireylerimizin yararlanacağı mesleki eğitim ve rehabilitasyonlarının sağlanması ile korumalı işyerlerinden yararlanabilmeleri amacıyla korumalı işyerlerine ilişkin mevzuat çalışmalarına devam etmektedir.

SORU 3: 2006 yılında yönetmeliğe konulan “Zorunlu öğrenim çağı dışında kalan ve genel eğitim programlarından yararlanamayacak durumda olan özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin; temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak ve iş ve mesleğe yönelik beceriler kazandırmak amacıyla farklı konu ve sürelerde meslek kurslarının düzenlendiği resmi ve özel yaygın eğitim kurumları açılır” şeklindeki maddenin 23 yaş ile sınırlanmasının nedeni nedir?

CEVAP 3: 31.5.2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği” özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, genel ve mesleki eğitim görme haklarından yararlanabilmelerini sağlamaya yönelik usul ve esasları düzenlemektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler, onlara doğrudan veya dolaylı olarak sunulacak eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesi ve bireylerin yetersizlik türü ve derecesi, tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı, eğitim ihtiyaçları ile ilgi ve istekleri doğrultusunda yerleştirme hizmetleri yapılmaktadır.

SORU 4: Zihinsel engelli çocuğu olan kadınlar iş hayatından uzaklaştırılmış olmayacaklar mıdır?

CEVAP 4: Engelli çocuğu olan ebeveynlerin iş hayatından uzaklaştırılmadan çalışma hayatına devam edebilmelerini sağlamak amacıyla kamu çalışanlarının kanunen bakmakla yükümlü oldukları engelliler konusunda 30.01.2010 tarih ve 27478 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2010/2 nolu Başbakanlık Genelgesi yayınlanmıştır. Genelgede “Kamu çalışanlarının kanunen bakmakla yükümlü olduğu özürlü aile bireyinin bakıma muhtaç olduğunun ilgili mevzuatına göre alınmış geçerli özürlü sağlık kurulu raporu ile belgelendirilmesi kaydıyla bu durumdaki personele; özürlü aile ferdinin günlük bakımı için izin kullanımında gerekli kolaylık sağlanacak ve personel mesai saatleri dışındaki nöbet görevinden ve gece vardiyasından muaf tutulacaktır” hükmü yer almaktadır.

Bu düzenleme dışında Bakanlığımızın öncelikli konularından biri olan kadınların istihdamını artırmak ve kadın istihdamının önündeki engelleri kaldırmak amaçlarını da içeren işbirliği

protokolleri Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile 10.02.2012 tarihinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile 17.02.2012 tarihinde imzalanmıştır.

SORU 5: Zihinsel engelli çocukların hayatboyu rehabilite edilmeleri ve uygun eğitimi almaları, bu çocukların gerek çevre gerekse aile içindeki uyumları için gerekli midir?

CEVAP 5: Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme doğrultusunda, engellilerin eğitim hakkının fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engelliye içine almasına, engellilere kendi çevresinden dışlanmadan ömür boyu öğrenim imkanı sağlanmasına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

SORU 6: Zihinsel engelli çocuğu olan ve her yılın 365 günü 24 saat çocukları ile baş başa kalmak zorunda olan kadınların rehabilitasyonları nasıl sağlanacaktır?

CEVAP 6: Engelli çocuğu olan ailelerin ihtiyaç duydukları her zaman başvurabilecekleri Bakanlığımıza bağlı İl Müdürlükleri ve bu Müdürlüklere bağlı "Aile Danışma ve Rehabilitasyon Merkezleri" bulunmaktadır. Aile Danışma ve Rehabilitasyon Merkezlerimizde; engelli çocukları kendi kendine yeterli hale getirmek ve aile içi uyumunu sağlamak amacıyla danışmanlık ve rehabilitasyon hizmetleri verilmektedir. Ayrıca, İl Müdürlükleri aracılığı ile evinde çocuğuna bakmak zorunda olan ve evde bakım ücretinden yararlanmakta olan ailelere evde bakım destek hizmeti ile ihtiyaç duydukları zaman diliminde, yılda 1 ay süre ile engelli çocuklarını bırakabilecekleri bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde geçici misafir uygulaması hizmeti sağlanmaktadır.